

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I RURALNOG RAZVOJA

2249

Na temelju članka 6. stavka 2. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (»Narodne novine« broj 140/05, 35/08), ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, donosi

PRAVILNIK

O OČUVANJU I ODRŽIVOJ UPORABI BILJNIH GENETSKIH IZVORA

TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuje način provedbe ekozemljopisnog pregleda i prikupljanja, održavanja i regeneracije, opisa i procjene svojstava, dokumentiranja kao i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu te način provedbe Nacionalnog programa za očuvanje i održivu uporabu biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu (u daljnjem tekstu: Nacionalni program).

Članak 2.

Ovaj Pravilnik se primjenjuje na biljne genetske izvore koji imaju stvarnu ili potencijalnu vrijednost za hranu i poljoprivredu.

Članak 3.

U smislu ovog Pravilnika pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

1. *Biljni genetski izvor* je svaki biljni genetski materijal koji ima stvarnu ili potencijalnu vrijednost za hranu i poljoprivredu.
2. *Genetski materijal* je bilo koji dio biljke, uključivo reproduktivne ili vegetativne dijelove za umnažanje, kojim se prenose nasljedna svojstva.
3. *In situ čuvanje* podrazumijeva čuvanje genetskog materijala u ekosistemu ili prirodnom staništu i održavanje i obnavljanje održive populacije vrsta u njihovom prirodnom okruženju i u slučaju kultiviranih biljnih vrsta u kultiviranom (on-farm) okruženju gdje su se razvila njihova karakteristična svojstva.
4. *In situ/on farm* očuvanje podrazumijeva 'in situ očuvanje te istraživanje i razvoj' na razini poljoprivrednog gospodarstva.

5. *Ex situ* čuvanje je čuvanje genetskog materijala za poljoprivredu izvan njegovog prirodnog staništa.

6. *Ex situ* kolekcije su kolekcije genetskih materijala za poljoprivredu sačuvanog izvan njegovog prirodnog staništa.

7. *Primka* je temeljna jedinica u očuvanju i dokumentiranju biljnih genetskih izvora koja predstavlja uzorak sjemena ili sadnog materijala odnosno skup biljaka unutar poljske kolekcije.

Članak 4.

(1) Poslovi ekozemljopisnog pregleda i prikupljanja, održavanja i regeneracije, opisa i procjene svojstava, dokumentiranja kao i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu na području Republike Hrvatske provode se u sklopu Nacionalnog programa.

(2) Nacionalni program predlaže Povjerenstvo za biljne genetske izvore (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) iz članka 5. stavka 1. točke 6. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (u daljnjem tekstu: Zakon), a donosi Vlada Republike Hrvatske.

(3) Nacionalnim programom utvrđuje se strategija i smjernice razvoja nacionalne politike očuvanja biljnih genskih izvora, te smjernice za regionalnu i međunarodnu suradnju.

(4) Nacionalni program uključuje sljedeće aktivnosti:

- inventarizacija postojećih kolekcija biljnih genetskih izvora
- ekozemljopisni pregled i prikupljanje biljnih genetskih izvora
- očuvanje biljnih genetskih izvora *in situ* i *ex situ*
- održavanje i regeneracija primki
- opis i procjena primki biljnih genetskih izvora na morfološkoj, biokemijskoj i molekularnoj razini
- razvoj informacijsko-dokumentacijskog sustava
- uspostava pravila u razmjeni i uporabi biljnih genskih izvora
- izgradnja kapaciteta za čuvanje biljnih genetskih izvora
- razvoj zakonodavstva u području biljnih genetskih izvora
- informiranje javnosti o važnosti očuvanja biljnih genskih izvora.

Članak 5.

Sudionici u Nacionalnom programu su predstavnici Ministarstva, subjekata koji čuvaju kolekcije uključene u Nacionalnu banku biljnih gena, sveučilišta, istraživačkih instituta, oplemenjivača bilja, tvrtki koje se bave sjemenarstvom, nevladinih organizacija, poljoprivrednih proizvođača i drugih pravnih i fizičkih osoba koje su svojim radom vezane za očuvanje i uporabu biljnih genetskih izvora.

Članak 6.

(1) Povjerenstvo provodi Nacionalni program i osigurava povezivanje i usklađivanje rada svih sudionika.

(2) Povjerenstvo imenuje voditelje radnih skupina za pojedine dijelove Nacionalnog programa.

(3) Povjerenstvo provodi nadzor rada radnih skupina uključujući i njihove kolekcije koje čuvaju.

Članak 7.

(1) Za potrebe provođenja Nacionalnog programa Povjerenstvo donosi Godišnji program aktivnosti.

(2) Godišnjim programom aktivnosti Povjerenstvo utvrđuje plan i program rada u tekućoj godini i raspodjelu financijskih sredstava te predlaže ministru donošenje Odluke s planom raspodjele financijskih sredstava radi provođenja godišnjeg programa aktivnosti.

(3) Godišnji program aktivnosti donosi se nakon usvajanja Državnog proračuna.

Članak 8.

(1) *Ex situ* očuvanje, te opis i procjena svojstava primki biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu provodi se u okviru Nacionalne banke biljnih gena, koja je sastavni dio Nacionalnog programa.

(2) Nacionalna banka biljnih gena je decentralizirana. Čini je veći broj kolekcija koje se čuvaju kod različitih subjekata, u obliku sjemena, sadnog materijala i poljskih kolekcija.

(3) Ministarstvo određuje subjekte za održavanje kolekcija određenih biljnih vrsta ili skupina vrsta koje su u sastavu Nacionalne banke biljnih gena. Određivanje subjekata od strane Ministarstva regulirano je potpisivanjem Sporazuma u kojemu je jasno određeno za koju biljnu vrstu je subjekt odgovoran, te koja su mu prava i obveze. Ministarstvo također sklapa sporazume sa subjektima koji za potrebe Nacionalne banke biljnih gena sudjeluju u aktivnostima prikupljanja, umnožavanja ili opisivanja primki. Potpisivanjem Sporazuma subjekti se obvezuju na dugoročno sudjelovanje u radu na očuvanju biljnih genetskih izvora.

(4) Kriteriji koje mora ispunjavati subjekt za održavanje kolekcija su:

- iskustvo i stručnost u radu s određenom biljnom vrstom
- posjedovanje odgovarajućih kapaciteta, te

– aktivno sudjelovanje u radu radne skupine za dotičnu biljnu vrstu.

(5) Za svaku kolekciju u okviru Nacionalne banke biljnih gena na prijedlog Povjerenstva subjekt će imenovati voditelja kolekcije koji je odgovoran za održavanje i regeneraciju, opis i procjenu svojstava te dokumentaciju.

(6) Ispunjavanje uvjeta iz stavaka 4. i 5. ovoga članka procjenjuje Povjerenstvo.

Članak 9.

(1) Svi subjekti uključeni u rad Nacionalne banke biljnih gena informatički su povezani i koriste jedinstvenu Bazu podataka biljnih genetskih izvora Republike Hrvatske.

(2) Za svaku primku koja se čuva u Nacionalnoj banci biljnih gena vode se sljedeći podaci:

1. Putovnički podaci – osnovni podaci koji uključuju jedinstveni identifikacijski broj primke, podatke o biljnoj vrsti, datumu i mjestu prikupljanja, statusu primke, te subjektu koji primku čuva;

2. Prikupljački podaci – podaci koji uključuju identifikaciju staništa i vegetacije, te procjenu opasnosti od genetske erozije;

3. Opis i procjena svojstava – opis svojstava uključuje podatke o kvalitativnim svojstvima na morfološkoj, biokemijskoj i molekularnoj razini koja služe za točnu identifikaciju primke i analizu genetske raznolikosti i strukture, dok se procjena svojstava odnosi na kvalitativna, agronomski važna svojstva uključujući morfološka i fenološka svojstva kao i biokemijska svojstva kakvoće;

4. Podaci o čuvanju za sjeme – uvjeti čuvanja, datum stavljanja na čuvanje, podaci o početnoj vlazi i klijavosti, količina čuvanog sjemena, podaci o umnažanju i/ili regeneraciji i sl.; za poljske kolekcije: lokacija čuvanja i shema nasada, broj jedinki za svaku primku, podaci o održavanju nasada i sl.

(3) Putovnički podaci vode se prema EURISCO listi deskriptora, dok se ostali podaci vode prema vodičima koje donosi Povjerenstvo uz suglasnost Ministarstva.

(4) Upisivanjem putovničkih podataka u bazu, primka se smatra uključenom u Nacionalnu banku biljnih gena.

Članak 10.

(1) Povjerenstvo koordinira rad svih subjekata uključenih u Nacionalnu banku biljnih gena, a objedinjavanje podataka o primkama čuvanim u svim kolekcijama u sastavu Nacionalne banke biljnih gena, provodi Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo (u daljnjem tekstu: Zavod)

(2) U Zavodu se čuva sigurnosna, a po potrebi i osnovna kolekcija svih primki u okviru Nacionalne banke biljnih gena koje se čuvaju u obliku sjemena. Za sve takve primke voditelji kolekcija dužni su Zavodu dostaviti uzorke sjemena primki radi pohrane.

(3) Sigurnosne kolekcije primki koje se čuvaju u obliku poljskih kolekcija čuvaju se kod nekoliko različitih subjekata na različitim lokacijama, ovisno o zemljopisnom podrijetlu primki.

Članak 11.

(1) Provođenje aktivnosti ekozemljopisnog pregleda i prikupljanja, održavanja i regeneracije, opisa i procjene svojstava, dokumentiranje kao i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu financira se iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske, te iz drugih izvora.

(2) Financijska sredstva iz Državnog proračuna iz stavka 1. ovoga članka doznaju se korisnicima prema Odluci ministra iz članka 7. stavka 2. ovoga Pravilnika.

(3) Ministarstvo će s korisnicima iz stavka 2. ovog članka sklopiti ugovor kojim će urediti obveze u korištenju tih sredstava.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 12.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o očuvanju i korištenju biljnih genetskih resursa te načinu rada i uređenju banke biljnih gena poljoprivrednog bilja (»Narodne novine« broj 4/05, 42/07).

Članak 13.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: NP 011-02/09-01/148

Urbroj: 525-02-1-0010/09-1

Zagreb, 20. srpnja 2009.

Ministar
Petar
Čobanković, v. r.